

Norges vassdrags- og energidirektorat

Epost: nve@nve.no

Att.: Ragnhild Stokker

DERES REF./DATO:
200700445

VÅR REF.:
201000431

STED/DATO:
Oslo, 03.02.2017

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

VILKÅRSREVISJON RØSSÅGAVASSDRAGET – SUPPLERENDE OPPLYSNINGER

Innledning

Statkraft har vurdert enkelte krav i Røssågårevisjonen på nytt. Bakgrunnen er at revisjonsarbeidet har pågått over lang tid og at vi nå har ny kunnskap og bedre analysemetoder for å vurdere konsekvensene av framsatte krav i revisjonen.

I brevet legger vi vekt på konsekvensene av magasinrestriksjoner og minstevannføringer, noe som også er fremhevet i revisjonsdokumentet og våre merknader til høringsuttalelsene. Nye analyser gir et bedre bilde av konsekvensene enkelte av kravene vil medføre. Videre kan kravene settes sammen i kombinasjoner som også gir virkninger utover hva summen av enkeltkravene vil gi hver for seg. Kombinasjonen av magasinrestriksjoner og pålegg om minstevannføringer vil være spesielt krevende.

Vi vil også se saken i lys av erfaringer fra idriftsettelse av ny stasjon i Nedre Røssåga kraftverk. Vilkår fastsatt i forbindelse med NVEs vurdering av konsesjonsplikt etter vannressursloven, jfr. NVEs vedtak av 15.12.2011, samt pålegg gitt i godkjenninger av detaljplaner for utformingen av kraftverket, er vurdert i forhold til revisjonen. Dette gjelder spesielt vilkår om midlertidig maksimal driftsvannføring i sommersesongen, ramping og omløpskapasitet i kraftverket/minstevannføring.

Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan Mayen ble godkjent av Klima- og miljødepartementet (KLD) 04.07.2016. Nedslagsfeltet som konsesjonen for Røssågåreguleringen berører er del av vannområdene Ranfjorden og Vefsn-/Leirfjorden. Forvaltningsplanen er sektorovergripende og skal bidra til å styre og samordne både vannforvaltning og arealbruk på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men i KLDs godkjenning blir det presisert at planen skal legges til grunn for kommunale, regionale og sentrale organers planlegging og virksomhet.

Opplysninger i dette brevet kommer i tillegg til revisjonsdokumentet, våre merknader til høringsuttalelser til revisjonsdokumentet (vårt brev av 31.08.2015), samt andre brev og eposter i revisjonssaken. Brevet vil likevel gjenta enkelte forhold for sammenhengens skyld.

Status for Røssågavassdraget i forhold til vannforskriften

Konsesjonen for Røssågareguleringen berører en lang rekke vannforekomster, som enkeltvis er klassifisert og gitt miljømål. I KLDs godkjenning av 04.07.2016 er det skilt mellom *Vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap* (KLDs Vedlegg 2) og *Vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren* (KLDs Vedlegg 3). Røssågareguleringen påvirker to vannforekomster som er nevnt i KLDs Vedlegg 2, noe som innebærer at miljømålet kan medføre krafttap. Én av disse to er også nevnt i KLDs Vedlegg 3, som er vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak, se tabell 1. Begge disse vannforekomstene gjelder Røssåga nedstrøms Sjøforsen og er dermed også nedstrøms det nye utløpet fra Nedre Røssåga kraftverk.

Disse vannforekomstene er utpekt som «*Naturlige*», som etter vårt syn ikke er i tråd med Veileder 01:2014 Sterkt modifiserte vannforekomster. I henhold til veilederen skal vannforekomster hvor de fysiske egenskapene ikke kan endres uten betydelig negativ virkning på den samfunnsnyttige bruken av vannforekomsten bli klassifisert som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF). Den aktuelle elvestrekningen er i betydelig grad påvirket av vannkraftregulering, og dersom de hydromorfologiske egenskaper skal endres slik at God økologisk tilstand (GØT) skal oppnås, vil dette ha vesentlig negativ innvirkning på Røssågareguleringens samfunnsnyttige formål.

Tabell 1. Vannforekomster påvirket av Røssågareguleringen med miljømål høyere enn dagens tilstand.

KLDs vedleggs nr	Vannforekomst ID	Vannforekomstnavn	Naturlig /SMVF	Økologisk tilstand/potensial	Miljømål	Frist
2 og 3	155-12-R	Røssåga opp til samløp Leirelva	Naturlig	DØT	GØT	2027
2	155-254-R	Røssåga mellom samløp Leirelva og Sjøforsen	Naturlig	DØT	GØT	2027

For vannforekomster som ikke er nevnt i KLDs vedleggslistene er miljømålet lik dagens tilstand. Dette er relevant for fremsatte krav om minstevannføring og spyleflom nedstrøms Stormyrbassenget/Fallfors. Videre er det sagt generelt om magasinrestriksjoner: «*Når det gjelder miljømål for reguleringsmagasiner som krever magasinrestriksjoner som tiltak, har departementet ikke godkjent disse og setter miljømålet lik dagens tilstand. Magasinrestriksjoner vil i begrenset grad gi en målbar økologisk forbedring, og ønske om magasinrestriksjoner er i hovedsak begrunnet utfra brukerinteresser (for eksempel landskap/friluftsliv)*». Dette er relevant i forhold til krav knyttet til Stormyrbassenget, Røssvatn og Bleikvatn.

Planen er vedtatt uten at vannforskriftens krav om kost/nytte-vurderinger er oppfylt fullt ut. KLD forutsetter derfor at kost/nytte-vurderinger for hvert enkelt tiltak gjennomføres på ordinær måte i spørsmålet om tiltaket faktisk skal gjennomføres, og at vurderingen gjøres av sektormyndighetene gjennom eksisterende lovverk. Videre legger KLD til grunn at det er vassdrag med klare potensial for miljøforbedringer til lavest mulig kostnad som skal prioriteres for miljøforbedringer.

Magasinrestriksjoner og flomdemping

Generelt

Hovedformålet med en revisjon er å bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag. Dette må avveies mot formålet med konsesjonen som er kraftproduksjon (*Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer*, OED 2012).

Energimeldingen (Meld.St.25 (2015–2016) *Kraft til endring – Energipolitikken mot 2030*) gir en gjennomgang av utviklingstrekk, status og perspektiver for den innenlandske energiforsyningen. Den legger frem en energipolitikk mot 2030, hvor energiforsyning, klimautfordringer og næringsutvikling ses i sammenheng. Meldingen fremhever at «den store regulerbare vannkraften vil fortsatt være ryggraden i energisystemet vårt. Vannkraftproduksjon er viktig i et europeisk klimaperspektiv, og gjør at vi opprettholder forsyningssikkerheten i det norske og nordiske kraftsystemet. Behovet for reguleringsevne og fleksibilitet forventes å øke i årene som kommer¹». Statkraft støtter at behovet for reguleringsevne og fleksibilitet vil være viktig fremover. Vi er imidlertid bekymret for at dette ikke blir tillagt nok vekt i arbeidet med vilkårsrevisjoner.

Statkraft har stort fokus på å opprettholde og om mulig øke fleksibiliteten i våre kraftverker. Det vil bli flere kabelforbindelser til land med større etterspørsel etter fleksibilitet enn i Norge. Utfasing av kjernekraftverk med roterende reserver må kompenseres, og må sees i sammenheng med forventninger om høyere krav til frekvens- og spenningskvalitet. God reguleringsevne vil også bli viktigere for kraftsystemet med økende innslag av ikke regulerbar kraftproduksjon som vind-, sol- og til dels småkraft. Kraftverkene i Røssågareguleringen er i den forbindelse en vesentlig ressurs. Røssågareguleringen kan på grunn av sin fleksibilitet produsere strøm når samfunnets behov er størst. Øvre og Nedre Røssåga kraftverker har relativt lang brukstid, men har stort magasinvolum og egner seg godt til sesongregulering. Magasinrestriksjoner i denne type anlegg vil i stor grad redusere Statkrafts evne til å tilpasse produksjon i forhold til behovet i kraftsystemet i regionen. Særlig vil dette bli tydelig i et tørrår.

Vi viser også til Multiconsults rapport *Krafttap i forbindelse med vannforvaltningsplaner*², utarbeidet på oppdrag av Energi Norge, som peker på konsekvensen av at flere restriksjoner innføres samtidig og den kumulative effekten og samfunnskostnadene dette vil medføre. Behovet for fleksibilitet vil øke ytterligere dersom flere vassdrag får magasinrestriksjoner eller minstevannføringspålegg. Rapporten trekker spesielt frem at effekter som overskudd av sommerproduksjon, påvirkningen på systemtjenester og flomdempingsevne og sannsynligheten for økt prisvolatilitet ikke er godt nok utredet på nasjonalt nivå.

Generelt gir vassdragsreguleringer flomdemping, og er lagringskapasiteten tilstrekkelig stor, kan flomdempingen bli betydelig. Røssvatn er en av Norges største innsjøer i magasinvolum, og magasinkapasiteten og fleksibiliteten vi i dag har i Røssågareguleringen er et svært viktig verktøy mot flom i vassdraget. Pålegg om høyt magasinnivå om sommeren vil redusere evnen til å dempe flommer da høy vannstand om sommeren normalt også medfører høy vannstand om høsten. En slik restriksjon øker faren for skadeflom.

Krav om magasinrestriksjoner som i realiteten betyr innskrenking av magasinkapasitet enten ved at HRV eller LRV ikke fullt ut kan utnyttes, kan ikke aksepteres, da LRV/HRV ikke inngår i en vilkårsrevisjon.

¹ Energipolitikken mot 2030, «Energimeldingen». Meld. St. 25 (2015-2016). s. 187

² Krafttap i forbindelse med vannforvaltningsplaner. Rapport. Multiconsult. 10.02.2016. s. 19-20.

Bleikvatn

Oppfyllingskrav i Bleikvatn er begrunnet utfra brukerinteresser og erosjon. Ny overføringstunnel til Røssvatn gir bedre reguleringsevne og har ført til at Statkraft fra 2010 har praktisert egne restriksjoner som både ivaretar de ulike interessene, erosjonsutvikling og kraftproduksjon, som nærmere beskrevet i revisjonsdokumentet pkt. 5.2 og 5.3.4. Praksisen fungerer godt og kravene er ved dette i stor grad hensyntatt. Statkraft foreslår at denne praksisen skal fortsette i nåværende form av hensyn til fleksibilitet og akutte flomdempningsbehov.

Muligheten for flomoverløp fra Bleikvatn mot Stormyrbassenget er i gjeldende manøvreringsreglement begrenset, reglementets ordlyd er «... *det skal imidlertid ved manøvreringen has for øye at det så vidt mulig ikke går flom over reguleringsdammen*». Vilkåret er fra en tid da flom fra dammen ville medføre forurensning i vassdraget som følge av virksomheten til Bleikvassli Gruver. I tillegg til bedre overføringskapasitet til Røssvatn, er det bygget nytt avskjermet flomløp fra Bleikvatn med hensikt å unngå forurensning ved overløp på dammen. Flomløpet er dimensjonert for vannføringer opp mot 100 m³/s. Bakgrunnen for vilkåret om at overløp skal unngås, er derfor ikke lenger til stede for flommer opp mot 100 m³/s, og Statkraft foreslår at vilkåret fjernes. Overløp skal i utgangspunktet ikke skje, men kan vise seg å være nødvendig, for eksempel ved akutt behov for tilsyn og arbeider i overføringstunnelen mot Røssvatn mv.

Røssvatn

Fremsatt krav om magasinrestriksjon i Røssvatn er begrunnet utfra brukerinteresser. Kravet om oppfylling til kote 380,15 innen 15. juli og videre stabil vannstand ut over sommeren, vil være en absolutt (streng) restriksjon som vil medføre drastiske endringer i magasinindisponeringen av Røssvatn. Kravet vil medføre både produksjonstap i størrelsesorden 23 GWh/år og betydelig inntektstap i størrelsesorden 22-27 MNOK/år, på grunn av økt flom og flytting av produksjon. I tillegg vil kravet gi vesentlige begrensninger i produksjonen. I ekstreme tørrår vil dette kunne påvirke både markedspriser og leveringssikkerheten i regionen da Røssvatn har stor lagringskapasitet. Dette vil ytterligere forsterkes dersom flere magasiner får tilsvarende krav (kumulative effekter). Det vil ikke være mulig å utnytte hele magasinkapasiteten dersom kravet skal oppfylles i alle tilsigsår, og laveste magasinifylling vil bli på kote 377,50, tilsvarende magasinifylling på 46,4 %.

Dersom kravet om magasinrestriksjoner i Røssvatn innføres som en myk restriksjon i kombinasjon med nedstrøms vannføringskrav med høyere prioritet, vil ikke magasinifylling til kote 380,15 kunne oppnås innen 15. juli i alle år. Et mykt oppfyllingskrav vil også gi en vesentlig redusert verdiskaping. Det må også nå forventes et mindre produksjonstap i Nedre Røssåga kraftverk, i tillegg til at produksjon flyttes til tider med lavere priser og dermed medføre et betydelig inntektstap. Magasinindisponeringen vil også endres drastisk, slik at hele magasinkapasiteten ikke vil kunne nyttes. Laveste magasinnivå vil nå bli kote 375,83 (31,9 %) dersom kravet skal oppfylles i 3 av 4 år. Derfor mener Statkraft at det heller ikke kan innføres en myk magasinrestriksjon i Røssvatn med oppfylling til kote 380,15.

Dagens manøvreringsreglement har vilkår om at Røssvatn ikke skal heves over kote 383,15 i perioden fra vårløsningens begynnelse til 1. desember, så lenge vannføringen ved Korgen ikke overstiger 400 m³/s. Da det kun svært sjeldent oppstår tilsigssituasjoner vinterstid hvor tilsiget overstiger kapasiteten til Øvre Røssåga kraftverk, blir magasinet i praksis bare utnyttet opp til kote 383,15 over året. Nyere flomberegninger viser til at Røssågavassdraget har fått en betydelig økning i grunnlaget for flom og understreker behovet for fremtidig flomdemping i Røssvatn. Flomberegningene ble godkjent i NVEs

vedtak av 14.02.2014³ hvor det også fremgår at NVE støtter synet om at Røssvatn i fremtiden må benyttes til maksimal flomdemping og videre godkjenner at HRV (kote 383,40) legges til grunn som initialvannstand for flomberegningene. Dette vil bety at ny praksis for flomdemping vil være å la magasinet selvregulering over HRV overta flomdempingen når tilsiget overstiger tappekapasiteten.

Erosjonsutviklingen i Røssvatn er i dag stabil. Restriksjoner om høy sommervannstand vil imidlertid øke hyppigheten av toppfylt magasin om høsten hvor erosjonskrefter og risiko for erosjonsskader er størst.

Stormyrbassenget

Krav om magasinrestriksjoner i Stormyrbassenget er begrunnet utfra betydningen høy og stabil vannstand har for økologiske forhold i og rundt magasinet. Statkraft aksepterer dette synet, som også er bakgrunnen for at det i dag er en godt innarbeidet praksis som imøtekommer kravet. Praksisen medfører manøvrering i øvre del av magasinet for å redusere ulemper med flytetorv som lav og varierende vannstand fører til. Siden vannstanden i magasinet må justeres ytterligere ned når flytetorv fjernes, og at dette må gjøres før flytetorven når inntaket til Nedre Røssåga kraftverk, vil restriksjoner i fleksibiliteten påvirke kraftverksdriften vesentlig, og etter vårt syn kunne medføre unødvendig administrativt merarbeid. Av hensyn til dette foreslår Statkraft at praksisen skal fortsette i nåværende form.

Minstevannføringer

Generelt

Oppfyllingskrav og minstevannføringskrav vil hver for seg gi redusert produksjon, redusert fleksibilitet og økt fare for flom. I kombinasjon vil virkningene forverres da restriksjonene er motstridende. Ved knapphet på vann må kravene prioriteres i forhold til hverandre, og det kan oppstå tilfeller hvor begge kravene ikke kan oppfylles samtidig.

Kombinasjonen av oppfyllingskrav og minstevannføringskrav medfører som regel at magasinutfyllingen heves da det må være nok vann til å tappe minstevannføringskravet, samtidig som oppfyllingskravet skal overholdes. Da magasinutfyllingen holdes høyere for å sikre at alle krav kan overholdes også ved lavt tilsig, kan det medføre økt fare for flom ved høyt tilsig.

Nedstrøms Fallfors

Krav om minstevannføring fra Fallfors er begrunnet ut fra økologiske hensyn. Vannforekomsten er i godkjent regional vannforvaltningsplan ikke prioritert for tiltak som kan medføre tap av kraftproduksjon, og kravet har derfor ikke støtte i vanddirektivet. Ulemper som det antas vil oppstå i elvestrengen som følge av slipp på 1,5 m³/s fra Fallfors vinterstid er beskrevet i vårt brev av 16.09.2016. Nye analyser bekrefter tidligere beregninger av produksjonstapet, som vil ligge på omtrent 30 GWh/år i kombinasjon med restriksjonen som praktiseres i Stormyrbassenget. Investeringskostnaden for tilrettelegging for tapping av minstevannføring fra dammen kommer i tillegg, og den samlede kostnaden knyttet til kravet vil etter vårt syn være svært høy i forhold til den økologiske gevinsten som kan oppnås.

Økt slukeevne i Nedre Røssåga kraftverk gir noe lavere hyppighet i flomoverløp ved Fallfors. Likevel vil de større flommene gi fremtidige overløp omtrent som i dag.

³ NVEs vedtak av 14.02.2014. NVE ref.: 201001918-5. På vedtakets side 2 5. avsnitt vises det til at «eksisterende manøvreringsreglementet» er utdatert. Henvisningen er feil, da den ikke er til gjeldende reglement, men til reglementet fra 1953 (Pedersen, Vebjørn. NVE. pers.med. 19.1.2017).

Nedstrøms Sjøforsen/Nedre Røssåga kraftverk

I tillegg til gjeldende pålegg om minstevannføring på 15 m³/s, praktiserer Statkraft minstevannføring på 30 m³/s nedstrøms gammel utløpskanal hele året, forutsatt driftsklare maskiner i kraftverket. Minstevannføringen inkluderer resttilsaget i vassdraget. I revisjonen har Hemnes kommune fremmet krav om minstevannføring på 30 m³/s hele året.

Et pålegg om minstevannføring på 30 m³/s vil redusere muligheten til å bidra med fleksibilitet, da noe produksjon flyttes fra vinter til sommer, og over uken fra dag til natt/helg. Konsekvensen vil derfor også være et betydelig inntektstap. Som beskrevet over vil det være utfordrende å oppfylle minstevannføringskravet i kombinasjon med et oppfyllingskrav i Røssvatn, og kombinasjonen vil øke inntektstapet.

Av hensyn til vanddekt areal vil nytten av minstevannføring på 30 m³/s i forhold til 15 m³/s være begrenset, da forskjellen i vanddekt areal i vannføringsintervallet bare utgjør inntil 4,4 %, som vi også kommer nærmere inn på under om omløpskapasitet. I tillegg vil de tørrlagte arealene være begrenset til arealer helt inn mot land og primært i tilknytning til forbygningene. Tørrleggingen berører derfor i liten grad middels gode til gode leveområder for ungfisk.

Forhold i O/U-prosjektet utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk

NVEs vedtak av 15.12.2011 om konsesjonspliktavurdering etter vannressursloven er basert på blant annet forutsetninger om fastsettelse av omløpskapasitet i kraftverket, samt midlertidige restriksjoner i vannføringer og vannstand nedenfor kraftverket i sommerperioden. Forholdene følges opp i NVEs miljøtilsyn med tilknytning til o/u-prosjektet, men skal også vurderes i sammenheng med revisjonen.

Midlertidig maksimal driftsvannføring

NVE har forutsatt at vannstand og vannføring nedenfor utløpet av Nedre Røssåga kraftverk ikke skal endres vesentlig i forhold til i dag i perioden 1. juni-31. oktober av hensyn til gyte- og oppvandringsforhold til fisk. Bakgrunnen for forutsetningen er usikkerhet rundt om det er fare for at fisken gyter på høye vannstander ved høye vannføringer og om rognen kan dø eller ta skade i perioder med lavere vannstand. Restriksjonen gjelder inntil forholdet er nærmere vurdert og avklart, og eventuelt fastsatt i revisjonen. Med bakgrunn i dette praktiserer Statkraft inntil videre en maksimal driftsvannføring i området 128 m³/s i perioden 1. juni-31. oktober.

Tidligere fiskefaglige vurderinger har ikke sett nærmere på bakgrunnen som forutsetningen er bygget på, dvs. mulige virkninger på gyte- og oppvandringsforhold som følge av vannføringer i intervallet 128-165 m³/s. Ferskvannsbiologen har derfor i notat av 26.01.2017⁴ vurdert spørsmålet spesielt ut fra ny kartlegging av vanddekte arealer ved driftsvannføring på 90 m³/s og 165 m³/s fra kraftverket. Dette er så vurdert opp mot kartlagte gyteområder i Røssåga. Konklusjonen er at differansen i vanddekt areal i intervallet 90-165 m³/s er marginal, og berører uansett ikke viktige gyteområder. Med bakgrunn i en så klar konklusjonen er det av denne grunn alene ikke grunnlag for restriksjonen i maksimal driftsvannføring.

Restriksjonen i driftsvannføring reduserer også muligheten til å bidra med fleksibilitet, og vil isolert sett gi et betydelig inntektstap da produksjon flyttes til perioder med lavere etterspørsel. Dersom restriksjonen kombineres med magasinrestriksjoner i Røssvatn, reduseres reguleringsgraden ytterligere, og produksjonen må i større grad styres etter tilsiget. Selv med muligheten til å utnytte maksimal slukeevne ved flom, vil restriksjonen i

⁴ Økning i driftsvannføring fra Nedre Røssåga kraftverk – påvirker ny maksimal driftsvannføring (165 m³/s) laksens gytesuksess? Notat. Ferskvannsbiologen. 26.01.2017.

et normalår medføre et produksjonstap i størrelsesorden 12 GWh/år. I våtere år øker produksjonstapet.

Da restriksjonens varighet er knyttet opp til revisjonen og tidspunkt for fastsettelse av nytt manøvreringsreglement, og det er usikkert når dette vil skje, ber vi NVE om at restriksjonen opphører snarest og før sommersesongen 2017, for å unngå unødvendige begrensninger i systemet og betydelig økonomisk tap.

Omløpssystem

NVE har i vedtak av 10.12.2014 bestemt at omløpskapasiteten i Nedre Røssåga kraftverk skal være 30 m³/s. OED har siden stadfestet vedtaket, men med bakgrunn i usikkerhetene som lå i konklusjonene til NVE og OED, har Statkraft sommeren og høsten/vinteren 2016 gjennomført nye grundigere tester og registreringer av vanddekt areal. Det er blant annet simulert utfall av stasjonen, dvs. raskt fall fra normal driftsvannføring ned mot hhv. 30 m³/s og 15 m³/s, og konklusjonene fra disse undersøkelsene er dokumentert i Ferskvannsbiologens notat av 29.01.2017⁵. Det fremgår av notatet at tidligere beregninger av forskjell i vanddekt areal i vannføringsintervallet 15-30 m³/s har vært for høye (10 %), og at det nå viser seg at forskjellen kun er på inntil 4,4 %. I tillegg berører differansen i tørrlagt areal (4,4 %) i liten grad middels gode til gode leveområder for ungfisk.

Dokumentasjonen som nå foreligger bekrefter tidligere fremlagte konklusjon om at et enkeltstående tilfelle av vannføringsfall til 15 m³/s i Røssåga trolig ikke vil være sporbart i gytebestandene (jfr. Ferskvannsbiologen Rapport 2015-7). Med bakgrunn i dette, mener Statkraft det foreligger et sterkt faglig grunnlag for å si at omløpskapasitet på 15 m³/s er tilstrekkelig.

Spørsmålet om omløpskapasitet behandles som separat sak i NVEs miljøtilsyn i tilknytning til o/u-prosjektet. Statkraft vil innen kort tid oversende våre merknader til de siste undersøkelsene til NVEs miljøtilsyn.

Ramping

Statkraft praktiserer egne begrensninger i endringer i driftsvannføring fra Nedre Røssåga kraftverk, slik at driftsvannføring i området 30-60 m³/s ikke endres opp eller ned med mer enn 7,5 m³/s pr kvarter⁶. Praksisen gjelder hele året.

I NVEs vedtak av 15.12.2011 er deler av praksisen formalisert, i vedtakets side 21 står det: «*Det forutsettes også at Statkraft viderefører sin praksis på å begrense hastigheten for senkning av vannstanden*», og gjelder inntil eventuelle endringer i manøvreringsreglementet er vurdert og endelig fastsatt i revisjonen. Som beskrevet i revisjonsdokumentet pkt. 5.3.3 tar Statkraft sikte på å videreføre dagens praksis.

Virkningene av vannføringsendringer har størst effekt fra utløpet og ned til Korgen camping. Nedstrøms Korgen camping avtar virkningen vesentlig med økt avstand til utløpet, og elven er her i stor grad også påvirket av tidevannet. Ved vannføringer fra 30 m³/s og oppover vil det vesentligste av elvearealet på strekningen fra Sjøforsen og ned til Midtauren (holme ved Korgen camping) være vanddekt, og ved en videre økning i vannføringen preges elva i større grad av en økning i vannstand enn av en endring i

⁵ Simulert utfall i Nye Nedre Røssåga kv. – vurdering av effekt av omløpskapasitet på 30 m³/s vs. 15 m³/s. Notat. Ferskvannsbiologen. 29.01.2017.

⁶ I NVEs vedtak av 15.12.2011 side 15 og 21 beskrives restriksjonen med endringer i cm/t (13 cm/t). Endringene har alltid blitt målt i m³/s pr. kvarter.

vanddekt areal. Mulige gyteområder som kan stå i fare for å tørrlegges er påvirket av svært høye vannhastigheter og derfor i liten grad tatt i bruk til gyting⁷. Vannføringsendringer i området 30-60 m³/s vil derfor i svært liten, om ikke i ubetydelig grad, føre til tørrlegging og strandingsfare i Røssåga. Hensikten med ramping av hensyn til fisk og tørrlegging- og strandingsfare synes derfor å være ubetydelig.

Vi ser derimot at en viss form for begrensninger i økningen i driftsvannføring sommerstid kan være viktig av hensyn til fiskere. Ved Korgen camping er det et utstrakt vadefiske i elva, og en rask økning i vannføringen kan forårsake økt fare for fiskere. Hvilke vannføringsområder dette spesielt gjelder har vi foreløpig ikke konkludert med, men vi er i dialog med rettighetshavere og lokalkjente fiskere i Røssåga om dette. I tillegg er det planlagt å sette opp flere og godt synlige varselskilt ved fiskeplassene i løpet av sommeren 2017.

Bjerka kraftverk og Leirelva i Røssåga-revisjonen

I brev av 22.05.2007 ber NVE om at revisjonsdokumentet også inkluderer en redegjørelse for dagens manøvreringsreglement og manøvreringspraksis for Leirelva og Bjerka kraftverk i forhold til vannføringsforholdene i nedre del av Røssåga. Revisjonsdokumentet omtaler derfor dette i blant annet beskrivelsen av Røssågautbyggingen, hydrologiske forhold og manøvreringspraksis. I omtalen av Leirelva i revisjonsdokumentets pkt. 1 og pkt. 2 kan det imidlertid oppfattes som vi betrakter Leirelva og driften av Bjerka kraftverk som tema i revisjonen for Røssåga-reguleringen. Statkraft mener at forholdene i Leirelva og i Bjerka kraftverk skal vurderes i revisjon av Bjerka-Plura reguleringen og er derfor inntatt i revisjonsdokumentet for Bjerka-Plura. Hemnes kommune har også fremsatt sine revisjonskrav i forhold til Leirelva og Bjerka kraftverk i revisjonen av Bjerka-Plura-reguleringen.

Avtalen mellom Statkraft og Hemnes, Grane og Hattfjelldal kommuner

I vårt brev av 16.09.2016, med våre merknader etter NVEs befaring i august 2016, fremgår det på side 1 at forpliktelser i avtalen mellom Statkraft og Hemnes, Grane og Hattfjelldal kommuner i forbindelse med planene for nytt Nedre Røssåga kraftverk ikke er tidsbegrenset, dvs. at forpliktelsene også gjelder etter fastsettelse av nytt manøvreringsreglement.

Vi ønsker å presisere at hensikten med avtalen har vært todelt. Avtalen skulle avklare tiltak som partene mente var nødvendige for at utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk ikke skulle påføre vassdraget negative konsekvenser for allmennheten, med vurderingskriteriene for konsesjonsplikt etter vannressursloven som referanse. Med bakgrunn i avtalen ble NVE bedt om å vurdere konsesjonsplikten, og avtalen skulle bortfalle i sin helhet dersom slik konsesjonsplikt forelå.

Det andre hovedtemaet i avtalen var avklaring av samarbeidsform og utredningsbehov med tanke på tiltak i forbindelse med vilkårsrevisjonsprosessen, der også virkningene av utvidelsen av kraftverket på denne måten ville bli omfattet av vilkårsrevisjonen. Ved senere gjennomføring av vilkårsrevisjonen ville en dermed få en samlet, koordinert sluttbehandling av tiltak mv.

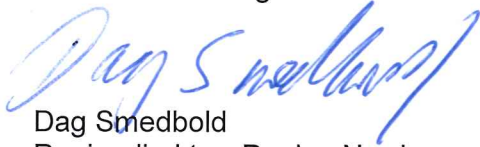
Det er viktig å presisere at det er hensikten med tiltakene som er førende i avtalen, og ikke tiltakene i seg selv. Det har ikke vært meningen med avtalen å binde opp konkrete tiltak

⁷ Økning i driftsvannføring fra nedre Røssåga kraftverk – påvirker ny maksimal driftsvannføring (165 m³/s) laksens gytesuksess? Notat. Ferskvannsbiologen. 26.01.2017.

som på avtaletidspunktet ble ansett som riktige for utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk, men som med ny kunnskap senere kunne vise seg ikke å være de mest hensiktsmessige totalt sett.

Det har ikke vært avtalepartenes mening å gripe inn i myndighetsutøvelsen, og vi innser at vassdragsmyndighetene har den endelige avgjørelsen i spørsmålet om nødvendige avveininger mellom miljøtiltak, type miljøtiltak og energiproduksjon gjennom vilkårsrevisjonen.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Dag Smedbold
Regiondirektør, Region Nord

Kopi:

Hemnes kommune
Grane kommune
Hattfjældal kommune

Vedlegg:

Økning i driftsvannføring fra nedre Røssåga kraftverk – påvirker ny maksimal driftsvannføring (165 m³/s) laksens gytesuksess? Notat. Ferskvannsbiologen. 26.01.2017.

Simulert utfall i Nye Nedre Røssåga kv. – vurdering av effekt av omløpskapasitet på 30 m³/s vs. 15 m³/s. Notat. Ferskvannsbiologen. 29.01.2017.